

Vec C-564/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

24. júl 2019

Vnútroštátny súd:

Pesti Központi Kerületi Bíróság

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

11. júl 2019

Obžalovaný:

IS

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Trestné konanie, ktoré sa vedie na Pesti Központi Kerületi Bíróság (Súd pre mestské obvody Pešť-centrum, Maďarsko) proti IS, švédskemu štátnemu príslušníkovi, pre trestný čin neoprávneného používania strelných zbraní a streliva.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Vnútroštátny súd žiada o usmernenia týkajúce sa výkladu práva na spravodlivý proces v súvislosti v prvom rade s presnosťou tlmočenia (I); v druhom rade s rozhodnutím predsedníčky Országos Bírósági Hivatal (Národný úrad súdnictva, Maďarsko, ďalej len „OBH“) o vyhlásení výberových konaní na obsadenie miest sudcov a vedúcich sudcov za neplatné (II) a po tretie s platovou situáciou maďarských sudcov (III).

Právnym základom návrhu na začatie prejudiciálneho konania je článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1.A Majú sa článok 6 ZEÚ ods. 1 a článok 5 ods. 2 smernice 2010/64/EÚ vykladať v tom zmysle, že na zaručenie práva obvinených, ktorí nepoznajú jazyk konania, na spravodlivý proces musí členský štát zriadiť register nezávislých prekladateľov a tlmočníkov, ktorí sú primerane kvalifikovaní, alebo – ak nezriadi taký register – iným spôsobom zaručiť, aby bolo možné kontrolovať primeranú kvalitu tlmočenia v súdnom konaní?

1.B V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, ak v predmetnej veci z dôvodu neprimeranej kvality tlmočenia nemožno určiť, či bol obvinený informovaný o predmete obvinenia, ktoré bolo voči nemu vznesené, majú sa článok 6 ods. 1 ZEÚ a článok 4 ods. 5 a článok 6 ods. 1 smernice 2012/13/EÚ vykladať v tom zmysle, že za týchto okolností nemožno pokračovať v konaní proti ušlému?

2.A Má sa zásada nezávislosti sudcov zakotvená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, v článku 47 Charty základných práv a v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie vykladať v tom zmysle, že táto zásada je porušená, ak predseda Národného úradu súdnictva, poverený funkciami ústrednej správy súdov a menovaný Parlamentom, ktorý je jediným orgánom, ktorému sa zodpovedá a ktorý ho môže odvolať, obide výberové konanie a obsadí miesto predsedu súdu – pričom tento predseda má okrem iného právomoci v oblasti pridelovania vecí, začatia disciplinárnych konaní

proti sudcom a hodnotenia sudcov – dočasným priamym vymenovaním, pričom sústavne ignoruje názor príslušných orgánov samosprávy sudcov?

- 2.B** V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, ak sudca, ktorý prejednáva predmetnú vec, má opodstatnené dôvody obávať sa, že bude neoprávnene poškodený z dôvodu svojich súdnych a správnych činností, má sa spomenutá zásada vykladať v tom zmysle, že v tejto veci nie je zaručený spravodlivý proces?
- 3.A** Má sa zásada nezávislosti sudcov zakotvená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, v článku 47 Charty základných práv a v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie vykladať v tom zmysle, že s touto zásadou je nezlučiteľná situácia, v ktorej od 1. septembra 2018 – na rozdiel od praxe uplatňovanej v predchádzajúcich desaťročiach – maďarskí sudcovia dostávajú podľa zákona nižšiu odmenu, než je odmena prokurátorov príslušnej kategórie, ktorí sú zaradení do rovnakej platovej triedy a majú odpracovaný rovnaký počet rokov, a v ktorej s prihliadnutím na hospodársky stav krajiny ich platy vo všeobecnosti nezodpovedajú významu funkcií, ktoré vykonávajú, najmä vzhľadom na prax týkajúcu sa mimoriadnych odmien, ktorú uplatňujú vedúci sudcovia?
- 3.B** V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, má sa spomenutá zásada nezávislosti sudcov vykladať v tom zmysle, že za takých okolností nemožno zaručiť právo na spravodlivý proces?

I. Kontrola kvality tlmočenia z hľadiska práva na spravodlivý proces

Uvádzané predpisy práva Únie

- Zmluva o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“): článok 6
- Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta základných práv“): článok 47
- Zmluva o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“): článok 82 ods. 1 a článok 82 ods. 2 písm. b)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 280, 2010, s. 1): článok 5 ods. 1 a 2 a článok 9 ods. 1
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1): článok 4 ods. 5 a článok 6 ods. 1

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (zákon č. XC z roku 2017 o trestnom konaní): § 78 ods. 1, § 201 ods. 1, § 866 ods. 2 a § 755 ods. 1 písm. a) bod aa)
- A szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI.26.) minisztertanácsi rendelet (nariadenie Rady ministrov č. 24/1986 z 26. júna o špecializovanom preklade a tlmočení): § 2 a § 6 ods. 1
- A szakfordító és tolmácsképesítés megszerzésének feltételeiről szóló 7/1986. (VI.26.) MM rendelet (nariadenie ministerstva kultúry č. 7/1986 z 26. júna o požiadavkách na kvalifikáciu špecializovaných prekladateľov a tlmočníkov): § 1 ods. 1 a 2

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 IS bol zadržaný v Maďarsku 25. augusta 2015 a v ten istý deň bol vypočutý ako obvinený. Pred výsluchom mu bol ustanovený obhajca a tlmočník, keďže IS nepozná maďarský jazyk. Počas výsluchu IS, na ktorom sa nemohol zúčastniť obhajca, mu bolo oznámené obvinenie, po čom IS – vzhľadom na to, že sa nemohol poradiť so svojím obhajcom – odmietol vypovedať. Komunikácia medzi IS a jeho obhajcom sa rovnako mohla uskutočňovať len prostredníctvom tlmočníka. Hoci orgán činný v trestnom konaní využil počas výsluchu služby tlmočníka do švédčiny, nie sú k dispozícii informácie o systéme výberu tlmočníka ani o tom, či bola náležite overená spôsobilosť tlmočníka alebo skutočnosť, či sa tlmočník a obvinený vedeli dorozumieť.
- 2 IS bol po výsluchu prepustený na slobodu a v súčasnosti sa tento obvinený nachádza v zahraničí. Vzhľadom na to, že prokurátor navrhuje uložiť peňažný trest, nebolo možné vydať európsky ani vnútroštátny zatykač, a preto v prípade, ak sa IS nedostaví pred súd napriek tomu, že bude zákonným spôsobom predvolaný, súd bude musieť viesť trestné konanie proti ušlému.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 3 Obhajca IS považuje za potrebné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu ustanovení smernice 2010/64/EÚ o presnosti tlmočenia z hľadiska výkonu práva na informácie.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 4 Smernica 2010/64/EÚ nebola riadne prebratá ani v roku 2013, ani neskôr. V Maďarsku neexistuje nijaký register tlmočníkov a prekladateľov a neexistuje ani jednoznačná vnútroštátna právna úprava alebo prax, pokiaľ ide o otázku, koho a za akých podmienok možno v každom konkrétnom prípade ustanoviť za

tlmočníka alebo prekladateľa. Existuje len osobitná právna úprava týkajúca sa úradných prekladov.

- 5 V Maďarsku nie je kontrola kvality tlmočenia systematicky zaručená. Obhajca ani sudca nemôže overiť kvalitu tlmočenia. Ak však tlmočník nemá primerané špecializované znalosti, môže dôjsť k porušeniu práva obvineného na informácie a na obhajobu.
- 6 Vnútroštátny súd sa pýta, či je vnútroštátna právna úprava a prax zlučiteľná so smernicami Únie týkajúcimi sa práv obvineného a či z výkladu práva Únie vyplýva, že v opísanom prípade súd nemôže pokračovať v konaní proti obžalovanému v jeho neprítomnosti.

II. Vplyv rozhodnutia o vyhlásení výberových konaní na obsadenie miest sudcov a vedúcich sudcov za neplatné na nezávislosť sudcov

Uvádzané predpisy práva Únie

- ZEÚ: článok 2, článok 6 ods. 1 a 3 a článok 19 ods. 1
- Charta základných práv: článok 47
- Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie, najmä: rozsudky z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, body 52 a 72 až 74); z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, body 48, 67 a 75), a z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, bod 43); návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tančev v spojených veciach A. K. a i. (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, ECLI:EU:C:2019:551), body 120 až 122 a 125 až 128, a rozsudok z 27. mája 2019, OG a PI (C-508/18 a C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, bod 90)

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

- Magyarország Alaptörvénye (základný zákon Maďarska): článok 25
- A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (zákon č. CLXI z roku 2011 o organizácii a správe súdov): § 76 a 130 až 133

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 7 Ústredná správa súdov patrí do pôsobnosti predsedníčky OBH, ktorú menuje Parlament na obdobie 9 rokov. Právomoc týkajúcu sa dozoru nad činnosťou predsedníčky OBH a schvaľovania jej rozhodnutí v určitých otázkach má

Országos Bírói Tanács (Národná rada súdnictva, Maďarsko, ďalej len „OBT“), ktorej členov volia sudcovia.

- 8 Dňa 2. mája 2018 OBT na základe kontroly vydala správu, v ktorej dospela k záveru, že predsedníčka OBH bez náležitých skutkových dôvodov a vo viacerých prípadoch bez akéhokoľvek odôvodnenia vyhlásila výberové konania na obsadenie miest sudcov a vedúcich sudcov za neplatné a následne dočasne obsadila miesta vedúcich sudcov priamym menovaním.
- 9 Na Fővárosi Törvényszék (všeobecný súd hlavného mesta, Maďarsko), v ktorého obvode sa nachádza súd pre mestské obvody, na ktorom sa vedie toto trestné konanie, nebol vymenovaný predseda od 5. januára 2018. Predsedníčka OBH vyhlásila výberové konanie na obsadenie miesta predsedu celkovo trikrát, ale všetky tri výberové konania vyhlásila za neplatné a priamo vymenovala do uvedenej funkcie na obdobie jedného roka sudcu z iného súdu.
- 10 OBT po tom, čo jej zaslala celkovo osem upozornení týkajúcich sa zákonnosti, ktoré boli v podstate neúčinné, predložila 8. mája 2019 Parlamentu návrh na odvolanie predsedníčky OBH, lebo sa domnievala, že táto predsedníčka systematicky porušovala ústavnú zásadu kontrolovaného výkonu moci. Parlament však bez diskusie a vecného preskúmania zamietol návrh OBT.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 11 Obhajca IS požiadal o podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania v súvislosti so zlučiteľnosťou uvedenej praxe s Chartou základných práv.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 12 Predsedníčka OBH má široké právomoci. V tomto kontexte od jej rozhodnutia závisí aj menovanie a povýšenie sudcov. Má rozhodujúci vplyv na vzdelávanie sudcov, na ich možnosť zúčastňovať sa na študijných pobytoch v zahraničí a na každodenný výkon ich povolania. Ak sa miesto predsedu törvényszék (všeobecný súd) alebo ítélőtábla (vyšší súd) obsadí priamym menovaním, predsedníčka OBH môže vykonávať veľký vplyv na pridelovanie vecí, na disciplinárnu zodpovednosť sudcov a na hodnotenie ich sudcovskej práce. Sudcom, ktorí vykonávajú súdne funkcie, tiež hrozia vážne dôsledky za vyjadrovanie kritických názorov v súvislosti s činnosťami predsedníčky OBH alebo vedúcich sudcov.
- 13 OBT ako protiváha OBH v súdnom systéme stelesňuje samosprávu sudcov. Hoci OBT je oprávnená schvaľovať menovanie vedúcich sudcov, ak poradný orgán nepodporí kandidáta, v praxi jej právomoci nie sú primerané na zabezpečenie účinného dohľadu nad činnosťou predsedníčky OBH. Viaceré medzinárodné orgány označili skutočnosť, že právomoc predsedníčky OBH nepodlieha účinnému dohľadu, za systémový nedostatok.

- 14 Vnútroštátny súd sa pýta, či možno považovať za nezávislých sudcov, ktorí vykonávajú súdne funkcie na súde, ktorého predsedu vymenovala predsedníčka OBH priamo bez vyhlásenia výberového konania alebo po výberovom konaní, ktoré bolo vyhlásené za neplatné. Sudca, ktorý rozhoduje v prejednávanej veci, vykonáva svoje funkcie na Pesti Központi Kerületi Bíróság (Súd pre mestské obvody Pešť-centrum), ktorý patrí do obvodu Fővárosi Törvényszék (všeobecný súd hlavného mesta). Uvedený sudca je členom OBT a predsedníčka OBH v roku 2017 bez náležitého odôvodnenia zamietla jeho kandidatúry na miesta vedúcich sudcov. Bývalý predseda Fővárosi Törvényszék (všeobecný súd hlavného mesta), ktorý bol priamo vymenovaný, na návrh predsedníčky OBH začal proti nemu v júni 2018 disciplinárne konanie a z dôvodu jeho členstva v OBT boli v maďarskej tlači tiež uverejnené viaceré články poškodzujúce jeho povesť.
- 15 V súčasnosti právomoci v personálnej oblasti vo vzťahu k sudcom Pesti Központi Kerületi Bíróság (Súd pre mestské obvody Pešť-centrum) vykonáva priamo menovaný predseda, ktorý sa ako vedúci sudca predtým viackrát vyjadril prostredníctvom otvorených listov v prospech predsedníčky OBH. Okrem toho predsedníčka OBH – rovnako po vyhlásení výberového konania za neplatné – tiež zverila priamym menovaním výkon riadiacich funkcií predsedovi trestnej sekcie, ktorý je zodpovedný za odborné riadenie trestných sudcov, ktorí vykonávajú svoje funkcie v obvode Fővárosi Törvényszék (všeobecný súd hlavného mesta).
- 16 Vzhľadom na to, že v prípade Fővárosi Törvényszék (všeobecný súd hlavného mesta) predsedníčka OBH môže uplatňovať zásadný politický vplyv na sudcov, najmä na určitých členov OBT, nezávislosť sudcov týchto súdov je otázna.

III. Platová situácia maďarských sudcov

Uvádzané predpisy práva Únie

- ZEÚ: článok 6 ods. 1 a 3
- Charta základných práv: článok 47
- Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie, najmä rozsudok z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117) bod 45

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

- Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény (zákon č. L z roku 2018 o štátnom rozpočte Maďarskej republiky na rok 2019): § 64 ods. 1

- A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (zákon č. CLXII z roku 2011 o právnom postavení a odmeňovaní sudcov): príloha č. 2
- A legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény (zákon č. CLXIV z roku 2011 o právnom postavení generálneho prokurátora, prokurátorov a ďalších úradníkov prokuratúry a o kariérnom postupe prokurátorov)

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 17 Novelou zákona, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2018, sa zvýšili príplatky za platovú triedu a za riadenie, pokiaľ ide o odmeňovanie prokurátorov, no neboli zavedené zmeny príplatkov za platovú triedu alebo iných zložiek platov sudcov. Prestala sa tým uplatňovať prax, podľa ktorej sudcovia dostávali rovnaký plat ako prokurátori zodpovedajúcej kategórie v rovnakej platovej triede, ktorí mali odpracovaný rovnaký počet rokov.
- 18 OBT už oznámila ministrovi spravodlivosti, že je potrebné zvýšenie platov, aby nebolo možné ovplyvňovať sudcov prostredníctvom praxe spočívajúcej v mimoriadnych odmenách a motivačných príplatkoch, ktoré im môžu priznať vedúci sudcovia. OBT nepovažuje za primeranú prax predsedníčky OBH spočívajúcu v snahe o kompenzáciu nízkych miezd prostredníctvom osobitných odmien a motivačných príplatkov vyplácaných podľa jej voľnej úvahy. Doteraz nebol predložený nijaký návrh zákona s novými platovými sadzbami.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 19 Obhajca IS požiadal o podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa neoprávnene nízkej úrovne platov maďarských sudcov v porovnaní s úrovňou platov maďarských prokurátorov, pokiaľ ide o súlad tejto praxe s Chartou základných práv.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 20 Vnútroštátny súd sa pýta, či na jednej strane vzhľadom na rozsudok Associação Sindical dos Juízes Portugueses s prihliadnutím na infláciu, hospodársky stav krajiny a priemerné mzdy skutočnosť, že platy sudcov neboli počas dlhého obdobia upravené, má v skutočnosti rovnaký účinok ako zníženie platov. Na druhej strane kladie otázku, či maďarský štát tým, že zvýšil platy prokurátorov, úmyselne priviedol maďarských sudcov do nedôstojnej situácie, keďže bez akéhokoľvek odôvodnenia neupravil platy sudcov spolu s platmi prokurátorov.
- 21 Okrem toho mimoriadne motivačné príplatky udeľované predsedníčkou OBH a vedúcimi sudcami samy osebe vyvolávajú otázku ovplyvňovania sudcov

a porušenia nezávislosti sudcov. Na základe vyššie uvedených úvah platy maďarských sudcov, ktoré sú nedôstojne nízke aj v európskom meradle, a prax predsedníčky OBH spočívajúca v udeľovaní odmien všeobecne a systematicky narúšajú nezávislosť sudcov.

PRACOVNÝ DOKUMENT